

1927 M. AMORALUMO AKTAS

**Neteisėtiems europiečių ir vietinių gyventojų
lytiniams santykiams ir kitiems su jais
susijusiems veiksams uždrausti.**

JO KARALIŠKOSIOS DIDENYBĖS, Pietų Afrikos
Sąjungos Senato ir Pietų Afrikos Sąjungos Asamblėjos
vardu šiuo įteisinama:

1. Kiekvienas europietis vyras, turėjęs neteisėtų
lytinių santykių su vietine gyventoja moterimi, ir
kiekvienas vietinis gyventojas vyras, turėjęs netei-
sėtų lytinių santykių su europiete moterimi, <...>
bus laikomas nusižengusiu įstatymui ir baudžiamas
laisvės atėmimu iki penkerių metų.

2. Kiekviena vietinė gyventoja moteris, leidusi
europiečiui vyrui turėti su ja neteisėtų lytinių santy-
kių, ir kiekviena europietė moteris, leidusi vietiniam
gyventojui vyrui turėti su ja neteisėtų lytinių santykių,
bus laikoma nusižengusia įstatymui ir baudžiama
laisvės atėmimu iki ketverių metų.<...>

TURINYS

I

1	BĖK	13
2	NETEISĖTAI GIMĘS	35
3	MELSKIS, TREVORAI	51
4	CHAMELEONAS	71
5	ANTROJI DUKRA	85
6	SPRAGOS	103
7	FUFI	123
8	ROBERTAS	133

II

9	ŠILKMEDIS	149
10	ILGOS, KEBLIOS, RETSYKIAIS TRAGIŠKOS IR DAŽNAI NORĄ PRASMEGTI SKRADŽIAI ŽEMĘ	

	KELIANČIOS PAMOKOS JAUNUOLIUI APIE ŠIRDIES REIKALUS. PIRMA DALIS. ŠV. VALENTINO DIENA	163
11	PAŠALIETIS	171
12	ILGOS, KEBLIOS, RETSYKIAIS TRAGIŠKOS IR DAŽNAI NORĄ PRASMEGTI SKRADŽIAI ŽEMĘ KELIANČIOS PAMOKOS JAUNUOLIUI APIE ŠIRDIES REIKALUS. ANTRA DALIS. SIMPATIJA	179
13	NEMATYTI SPALVOS	189
14	ILGOS, KEBLIOS, RETSYKIAIS TRAGIŠKOS IR DAŽNAI NORĄ PRASMEGTI SKRADŽIAI ŽEMĘ KELIANČIOS PAMOKOS JAUNUOLIUI APIE ŠIRDIES REIKALUS. TREČIA DALIS. ŠOKIAI	201
III		
15	HITLERI, VARYK!	227
16	SŪRIO BERNIŪKŠČIAI	249
17	PASAULIS TAVĘS NEMYLI	281
18	MANO MAMOS GYVENIMAS	305
	PADĖKOS	355
	APIE AUTORIŲ	357

I DALIS

Apartheido genialumas reikėsi tuo, kad įtikino žmones, kurių šalyje buvo absoliuti dauguma, susipriešinti tarpusavyje. *Apart hate*, atskirtis ir neapykanta – štai kas tai buvo. Suskirstęs žmones į grupes ir privertęs jas vienas kitų nekęsti, galėsi valdyti jas visas. Tuo metu Pietų Afrikos Respublikoje vienam baltaodžiui gyventojui tekdavo kone penketas juodaodžių, tačiau mes visi buvome pasidaliję į skirtingas gentis, kalbančias skirtingomis kalbomis – zulų, kosų, tsvanų, pietų sotų, vendų, ndebelių, tsongų, šiaurės sotų ir kitomis.

Nesutarimai ir karai tarp šių genčių prasidėjo kur kas anksčiau, nei buvo įvestas apartheidas. O tada baltieji šia nesantaika pasinaudojo tam, kad skaldytų ir valdytų. Šios gentys ir kiti nebaltaodžiai gyventojai buvo sistemškai suskirstyti į įvairias grupes ir pogrupius. Vėliau, siekiant išlaikyti priešškumą, šioms grupėms buvo suteiktos nevienodos teisės ir privilegijos.

Ko gero, labiausiai akį rėžė nesutarimai tarp dviejų stambiausių Pietų Afrikos genčių – zulų ir kosų. Zulai garsėja kaip kariai. Jie išdidūs. Jie nulenkia galvas ir kaunasi. Į šalį įsiveržus kolonizatorių kariuomenėms, vien ietimis ir kardais ginkluoti zulai puolė į mūšį su šaunamuosius ginklus parengusiais kariais. Zulų išskerdė tūkstančius, bet jie niekada nesiliovė kautis. Kosai savo ruožtu didžiuojasi esą mąstytojai. Mano motina – kosė. Nelsonas Mandela buvo kosas. Kosai taip pat ilgus metus kovėsi su baltaisiais, bet išvydę, jog leistis į mūšį

su geriau apsiginklavusiu priešų beviltiška, daugelis kosų vadų perėjo prie lankstesnio požiūrio. „Patinka mums tai ar ne, šitie baltaodžiai – čia, – tarė jie. – Pažiūrėkime, kokie jų turimi įrankiai gali būti naudingi mums. Užuoat priešinėsi anglų kalbai, išmokime kalbėti angliškai. Tada mes suprasime, ką sako baltasis žmogus, ir galėsime jį priversti su mumis derėtis.“

Zulai leidosi į karą su baltaisiais. Kosai su baltaisiais žaidė šachmatais. Ilgus metus sėkmė plačiau nesišypsojo nei zulams, nei kosams, ir šie kaltino vieni kitus dėl problemos, kurios nebuvo sukėlę nei vieni, nei kiti. Kaupėsi kartėlis. Bendras priešas šiuos jausmus kurstė ištisus dešimtmečius. Tada apartheidas žlugo, Mandela atgavo laisvę, o juodoji Pietų Afrika išėjo į karą pati su savimi.

Populiariuose Holivudo filmuose kartais pasitaiko beprotiškų gaudynių scenų, kai kas nors iššoka arba yra išmetamas iš važiuojančio automobilio. Žmogus šlepteli ant žemės ir kelis kartus apsiverčia. Tada sustoja, strykteli ir nusibraukia nuo drabužių dulkes – girdi, didelio čia daikto. Kaskart išvydęs tokią sceną galvoju: *Kvailystės. Kai išmeta iš važiuojančios mašinos, skauda kur kas labiau.*

Man buvo devyneri, kai mama mane išmetė iš važiuojančio automobilio. Tai nutiko sekmadienį. Žinau, kad buvo sekmadienis, nes mes buvome pakeliui namo iš bažnyčios, o kai buvau vaikas, kiekvienas sekmadienis reiškė bažnyčią. Pamaldų mes nepraleisdavome *niekada*. Mano mama buvo – ir tebėra – gi-

liai tikinti moteris. Pati tikriausia krikščionė. Kaip ir daugelis vietinių gyventojų tautų visame pasaulyje, Pietų Afrikos juodaodžiai priėmė kolonizatorių religiją. Sakydamas „priėmė“, turiu omenyje, kad ją mums primetė prievarta. Baltaodžiai su vietiniais per daug nesiterliojo. „Turite melstis Jėzui, – sakė jie. – Jėzus jus išgelbės.“ Vietiniai į tai atsakė: „Na, mus tikrai reikia gelbėti – gelbėti nuo *jūsų*, bet tai jau smulkmena. Tai pabandykim šitą Jėzaus reikalą.“

Mano šeimoje visi buvo tikintys, tačiau mama visa širdimi palaikė Jėzaus komandą, o senelė krikščionišką tikėjimą derino su tradiciniais kosų papročiais, su kuriais buvo užaugusi, ir bendravimu su protėvių dvasiomis. Aš ilgai nesupratau, kodėl tiek daug juodaodžių savo prigimtines religijas išmainė į krikščionybę. Tačiau kuo dažniau lankiausi bažnyčioje ir kuo daugiau laiko praleidau jos klauptuose, tuo daugiau išmokau apie tai, kaip krikščionybė veikia. Jei esi indėnas ir meldiesi vilkams, esi laukinis. Jei esi afrikietis ir meldiesi savo protėviams, esi pirmykštis. Bet kai baltasis žmogus meldžiasi vyrui, kuris vandenį verčia vynu, – tai ką jau čia, savaime suprantama.

Vaikystėje pamaldomis ar kitomis su bažnyčia susijusiomis veiklomis užimtas būdavau mažiausiai keturis vakarus per savaitę. Antradieniais susitikdavo maldos grupė. Trečiadieniais studijuodavome Bibliją. Ketvirtadieniais – Bažnyčios jaunimo vakarai. Penktadieniais ir šeštadieniais būdavome laisvi (metas nusidėti!). Na, o sekmadieniais traukdavome į bažnyčią. Jei tiksliau – tris bažnyčias. Į tris bažnyčias eidavome todėl, kad, pasak mamos, kiekviena jai suteikdavo vis kažką kita.